СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 71. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 27. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 71. Jersey City, N. J., Friday, March 27, 1931. THREE CENTS.

ТАМАНІ ГОЛ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ ҐОВЕРНОРОВИ РУЗВЕЛТОВИ

НЮ ЙОРК. — Тамані Гол розпочала широку акцію, щоби не допустити до переведення слідства з боку леґіслятивного комітету. Повідомлено ґовернора Рузвелта, що на випадок, коли би він передав цьому комітетови жалоби, внесені проти мейора Вокера, то це вважалося би „неприятельською поведінкою".

Разом з тим думає Тамані Гол визискати поворот Вокера до ріжних заяв у справі міської адміністрації. Воходить, що Тамані Гол сама розпочинає чистку. Вона хоче доказати, що вона сама зарядила доходження, ще далеко перед тим, заки та справа виринула перед нюйорською леґіслятурою.

Тамані Гол змушує навіть тепер деяких начальників департаментів до уступлення, а з того, що заповідають, можна догадуватися, що по повороті Вокера усунуть з міських урядів многих урядовців, а на вищих місцях задержать тільки найвірніших сторонників Тамані Гол.

ПРЕЗИДЕНТ СЕРЕД МУРИНІВ.

З КОРАБЛЯ „АРИЗОНА". — Президент Гувер відвідав Сейнт Томас, столицю американської посілости, Вірджін Айленд, котру Злучені Держави набули від Данії за суму $25,000,000.

Приглядаючися параді місцевого населення, президент здав собі допера тепер справу, що населення острова це самі Мурини. І то нуждарі, які, користаючи з американського горожанства, покидають острів і переноситься до стейтів, головно до Гарлем у Ню Йорку.

Економічне положення острова прямо розпучливе. Цукровий промисл цілком підупав. Кораблі не заїжджають до Сейнт Томас, бо нафту, за якою питають, можуть дістати дешевше в сусідних британських посілостях. Дотого у Вірджін Айленд обовязує прогибіція і це теж відпихає від острова чужинців. Тому не диво, що перше домагання, з яким звернулася місцева делеґація до президента Гувера, було домагання знесення прогибіції.

ЗАПИСАВ $1,200,000 НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ.

НЮ ЙОРК. — 35 римо-католицьких добродійних інституцій скористає з $1,200,000, які записав на добродійні цілі філянтроп Джордж Л. Діваль.

ІЛИНОЙС ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

СПРІНҐФІЛД (Илиноїс). — У стейтовім сенаті перейшов 26 голосами проти 24 закон, який здержує форсування прогибіції в стейті.

МЕЙОР АМЕРИКАНСЬКОГО „МОНТЕ КАРЛЯ".

РЕНО (Невада). — Рено стало тепер другим Монте Карльом. Сюди приїжджають ґемблювати і розводитися. Мейор міста, адвокат Е. Е. Робертс, заявив, що він вірить у поміркованість в житті, але не вірить у прогибіцію. Як адвокат, перевів він 2,000 розводів, а програв тільки один. І то програв тому, що, як він каже, „дурний клієнт не сказав мені, що він має другу жінку".

НЕЛЕҐАЛЬНІ БАНКОВІ ТРАНСАКЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — З доходжень, які ведуться против замкненого „Бенк оф Юнайтед Стейтс", виходить що банк торгував недвижимостями і витрачував на це грубі міліони долярів, хоч такі трансакції були незаконні.

ЗА ВСЕЛЮДСЬКУ КООПЕРАЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Японський амбасадор Дебучі заявився проти економічних відмежувань і вбивчої торговельної конкуренції, уважаючи їх головними причинами світової економічної депресії. Він говорив теж про духове міжнароднє зближення в науці і літературі, щоби в той спосіб усунути взаїмні підозріння, еґоїзм і ненависть, а завести мир і щастя людкости.

СТУДІЮЮТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Слідуючого тижня зачне наради сенатський комітет, який радитиме над проєктом сенатора Вагнера в справі забезпечення безробітних. Кажуть, що вже зібрано матеріяли, потрібні до вирішення цеї справи.

ВПАЛИ ЖЕРТВОЮ КОМУНІСТІВ.

ЛІМА. — Військовий суд судить тепер жовнірів пятого полку піхоти, котрий підняв бунт, який зліквідовано на протязі кількох годин. Виходить, що жовніри, які є головно індіянського походження, далися пірвати до бунту наслідком намови комуністичних аґітаторів, котрі вмовили в них, що це вони повалили досі всі уряди та що вони самі, ще й без офіцирів, можуть перебрати владу. А що уряд не виплатив жовнірам належної плати, то жовніри, підохочені комуністами, пішли наступом на президіяльну палату, щоби дістати від влади гроші. Наслідок був такий, що десятки жовнірів згинули підчас наступу, а інші стоять тепер перед полевим судом.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Заходом Комітету Злучених Українських Організацій в Филаделфії відбудеться в неділю, дня 29 березня, від год. 10.30 до 11.30 радіо-концерт через стацію WPEN (1500 kilocycles). В програму входять: Хор ім. А. Кошиця під управою о. К. Кирстюка; хор ім. Т. Шевченка під управою п. Д. Стецика; орхестра під управою п. Филипа Дубаса, сопранове сольо пані Галі Подубинської; баритонове сольо о. Кирила Кирстюка; скрипкове сольо п. Филипа Дубаса, фортепянове сольо пані Катерини Дубас і англійська та українська промова.

КЛЮБ МОВЧАЗНИХ.

Англійці відомі зі своєї мовчазности. Вони не люблять балакунів і навіть агітатор та бесідників часто вважають людьми не здібними до ніякого діла, людьми, що воюють словами там, де треба праці. На днях у Лондоні утворився „Клюб мовчазних", який має на меті культивувати тільки працю, а не промови, наради і балачки. Член такого клюбу має право висказати денно тільки 50 слів. Такий клюб придався і в нас, бо відомо, що ми балакаємо там, де треба ділати.

ЕМІҐРАНТ УБИВНИКОМ.

Спільник автобусового підприємства у Яворові, Курковський (російський еміґрант), застрілив у Яжові Старім автобусового підприємця Діяманда. Шофери та подорожні звязали Курковського та перевезли до Яворова, де передали його поліції.

ВИПАДОК З УХОМ.

В Ріо де Жанейро наїхав автомобіль на хлопця; потовк його дуже і навіть відтяв йому вухо. Хлопця взяли до шпиталю без уха, про яке забули. Коло того місця, де сталося нещастя, проходив поліцай і знайшов ухо. Дізнавшися, чиє це вухо, поніс його до шпиталю, де лікарі пришили ухо хлопцеви.

В ҐАРДЕРОБАХ РІЖНО БУВАЄ.

Будапештенські часописи доносять, що поліція в містечку Нійридгаза арештувала арендарку ґардероби ледової площі. Слідство виявило, що в ґардеробі відбувались орґії. Поліція завізвала до зізнань около сто молодиків і дівчат.

СОТНИК ПІДПАЛИВ СВІЙ ДІМ.

Польський емеритований сотник Евген Райкерт з Кракова підпалив свій дім, щоби вилізти з довгів і дістати асекураційну премію. Дім згорів, але сотник премії не дістав, бо є докази, що це він сам спалив свій дім.

САМОВБИЙСТВО ДИРЕКТОРА КАСИ ХОРИХ.

Директор Каси Хорих в Гнезні, Едвард Токарський, застрілився в своїм кабінеті в будинку тієї каси. Він стрілив рівночасно з двох револьверів у голову і в серце та згинув одну мить. Цей директор урядував у Касі Хорих 3 роки, дечим проблиси в рахунках тієї каси і, це було причиною трагічного кроку.

КОЛИ ЦЕ НАРЕШТІ ВЖЕ СКІНЧИТЬСЯ?

Дня 16. лютого ц. р. арештувала місцева поліція на стації в Городенці п. Сербинського Романа в хвилі, коли він всідав до поїзду, вертаючи з просвітянського зізду у Львові. На постерунку розібрали його до нага і перевели в нього особисту ревізію незвичайно основну, доказом чого може послужити попоровий його одяг. Переглянули також докладно всі книжки, які він з собою віз. Замітне те, що поліція докладно була поінформована про його поворот і знала навіть, скільки пакунків він зі собою везе. Серед ріжних достинків, як: „Пан ест вельки дзялач, пану за добже сен producі, пан єдзе на конференціє, пан гра в „За друзі своя" (копія п. Сербинський звернув увагу, що згадана пєса є дозволена цензурою — цей примірник знаходився між іншими його книжками — то дістав таку відповідь від комісаря поліції: „Ябим теґо не позволіл ґрач...") випустили його аж по двох годинах на волю, бо не знайшли нічого підозрілого. Треба зазначити, що п. Сербинський недавно вернув з Коломиї, де пересидів вісім тижнів у тюрмі і — як видно — знаходиться під постійною „опікою", бо, як заявив комісар поліції, є у них „бардзо чарно записани".

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У ВЕРСАЛІ.

У Версалі почався процес проти англійської красуні п-ні Овен, яка намагалась убити жінку свого любовника, д-ра Ґасто, і ранила її чотирма кулями. Процес будить велике зацікавлення. Першого дня розправи зізнавала п-ні Овен: Вона була замужна зі старшим промисловцем, розвелася з ним, бо був застарий, і дістала від нього 4 міліони франків в дарунку, хоч його покинула. Пані Овен виїхала відтак до Парижа і там, відвідуючи лікаря д-ра Ґасто, який лікував її від перетовщення, залюбилася в нім так, що сама телефонувала до нього: „Як ти мене не полюбиш, то я тебе застрілю". Доктор мав жінку і не хотів любити ексцентричної розвідки. Тоді п-ні Овен пішла до дому д-ра Ґасто, щоби його застрілити, але побачивши в дверях жінку цього лікаря, вибухла такою заздрістю, що стріляла до тієї жінки і ранила її. Що тут мається до діла з ексцентричною істеричкою, доказує хочби такий факт: Перед самою судовою розправою п-ні Овен розіслала до всіх редакторів листи з тюрми, щоби вони, пишучи про її процес в часописах, не згадували, що вона в тюрмі дуже потовстіла, бо їй стидно і вона хоче дуже, щоби її публика вважала красунею. Другого дня зізнавав д-р Ґасто. До розправи покликано 40 свідків.

ЗА ВСЯКУ ЦІНУ ХОТІЛИ БУТИ ЕЛЕҐАНТНІ.

В Перемишлі арештовано 3 елеґантні львівські дівчини: Осипу Рашевську, Ванду Бадушинську і Реґіну Ґертнер за те, що вони викрадали в крамницях ріжні матерії. У Львові в кількох склепах ці дівчата вкрали матерію, вартости 1,000 зол. При переслухані вони признались, що крали тому, бо хотіли конечно елеґантно одягатись, а грошей не мали.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА КАВКАЗІ.

З Риги подають, що повстання на Кавказі не втихають. В Даґестані повстанці вбили визначного комуніста Ібраґіма, який переводив колективізацію. Одного повстанця зловили і розстріляли. В Авербейджані повстанці напали на залізничий поїзд із транспортом червоноармейців, висадили поїзд в повітря, причім згинуло 17 вояків червоної армії.

ПОМЕР БУВШИЙ ПОСОЛ ДІЯМАНД.

У Львові помер 26. лютого на удар серця бувший посол, соціяліст Герман Діяманд. Він щойно приїхав був із Цюріху, де брав участь на зізді екзекутиви II. Інтернаціоналу.

Покійний родився 1860 р. Від 1907—1918 був послом до австрійського парляменту зі Львова. Від 1918. до 1922. був послом польського законодатного сойму, а потім по черзі послом другого та третього сойму. Від 1914 до 1921 р. був представником ППС у міжнароднім соціялістичнім бюрі. До 1927 р. брав участь в імени польського уряду в господарських переговорах з Німеччиною.

361,804 БЕЗРОБІТНИХ У ПОЛЬЩІ.

Останній тижневий звіт ринку праці за час від 14. до 21. лютого ц. р. виказує зріст безробіття на 5,192 осіб. Дня 21. лютого було в Польщі 361,804 безробітних. З того дістали законні підмоги 126,670.

На засіданні головної управи Фонду Безробіття на внесення буджетової комісії прийняли прелімінар на березень ц. р. Він передбачає 2,500,000 зол. із вкладок від заведень праці за обезпечення робітників. На законні підмоги для безробітних прелімінували 15,624,000 зол.

РЕВІЗІЇ НЕ ВГАВАЮТЬ.

Дня 23. лютого комісар поліції з Рівного в асисті аґента та двох постерункових перевів дуже докладну ревізію у п. Петра Чернова, радного ґміни, делеґата соймику і голови кооперативної спілки в селі Ходоси. Поліція закидає п. Чернову, як і богатьом іншим громадянам на Рівенщині, приналежність до УВО, хоч там люди про УВО мало що чували. Але це тепер на Волині дуже модне обвинувачення і під замітом приналежности до УВО багато наших громадян тягають на поліцію, а потім випускають. Щодо п. Чернова то його після виявлення неприналежности його до УВО звільнили в годині 3. цілком.

ЗАЧАДИВСЯ.

В Ґермаківці коло Борщева помер від зачадження 19-літний Степан Ярема. Його мати, бажаючи, щоби синови в ночі було тепло, натопила в печі вуглям і заткала піч, хоч там був іще вугіль. Рано будила мати сина, але вже не збудилась.

ПОТРУЛИСЯ ДЕНАТУРОВАНИМ СПИРТОМ.

У селі Козлині (біля Рівного) в господаря Кл. Іванчука пили люди горівку, а коли її не стало — денатурований спирт. Господар Іванчук і Мих. Антончук померли відразу, а Федь Гавлига кілька годин після того, як його перевезли до шпиталю.

ЛІҐА НАЦІЙ МАЄ ОБГОВОРИТИ АВСТРІЙСЬКО-НІМЕЦЬКУ МИТНУ УГОДУ

АНҐЛІЯ ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ФРАНЦУСЬКОЇ ТОЧКИ ПОГЛЯДУ, ЩО ТРЕБА ПЕРЕВЕСТИ ДОКЛАДНУ СТУДІЮ ЦІЄЇ УГОДИ.

ПАРИЖ (Франція). — Англійський міністер справ закордонних, Гендерсон, умовився з Бріяном, що Франція й Анґлія будуть домагатися від Німеччини та Австрії, щоб вони предложили Головній Раді Ліґи Націй докладні відомости про свій намір уложити митний союз. Ліґа Націй має видати своє рішення, чи цей союз не перечить тим міжнароднім договорам, які підписали Австрія й Німеччина.

В дипльоматичних колах кажуть, що колиб рішення Ради Ліґи Націй випало в некорисить Німеччини та Італії, то їм ще прислугує право звернутися до міжнародного гаґського трибуналу за інтерпретацією мирових договорів, щоб остаточно встановити, чи митна юнія між двома німецькими републиками перечить тим договорам. Французький і англійський міністер справ закордонних у своїх комунікатах заявляють, що вони сподіваються, що Німеччина й Австрія погодяться з необхідністю предложити Лізі Націй проєкт свого митного договору.

БРІНІНҐ ДУМАЄ ІНАКШЕ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Брінінґ заявив, що він не бачить причин і потреби представляти перед Ліґу Націй справу німецько-австрійського митного порозуміння. Ця справа має цілковито торговельно-економічний характер, до чого мирові договори не мають жадного відношення.

Взагалі він стоїть на тому, що Ліґа Націй моглаб тоді втручатися в справу німецько-австрійського порозуміння, колиб воно мало політичний характер.

АВСТРІЯ УСТУПАЄ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — З огляду на заяву Франції й Анґлії, австрійський уряд не від того, щоб представити Лізі Націй справу німецько-австрійського митного порозуміння. Тут певні, що німецько-австрійська митна юнія не перечить женевським протоколам, які підписала Австрія в 1922 році, а тому й Ліґа Націй не матиме формальних причин виступати проти економічного порозуміння двох німецьких републик.

БОЛҐАРІЯ ЗАДОВОЛЕНА.

СОФІЯ (Болґарія). — Премієр-міністер заявив, що він буде радий, коли прийде до німецько-австрійської митної юнії, навіть колиб вона порушувала мирові договори. Всяку зміну цих договорів Болґарія завжди витатиме з радістю.

СТРИМУЮТЬСЯ ВІД РІШЕНЬ.

РИМ (Італія). — Італійський уряд ще не видав жадного рішення в справі німецько-австрійського порозуміння. В урядових колах кажуть, що вони тепер цю справу студіюють.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Подібно Італії Румунія також не видала своєї заяви. Міністер справ закордонних, Мінореску, заявив кореспондентам ґазет, що австрійсько-німецького порозуміння не треба перебільшувати.

ПОЛЬЩА ТЯГНЕТЬСЯ ДО МОСКВИ.

ВАРШАВА (Польща). — У відповідь на німецько-австрійську митну юнію Польща рішила навязати стислі торговельні взаємовідносини з Росією. Тому вона виряжає до Москви спеціяльну делеґацію польських промисловців і фінансистів для відповідних переговорів з радянським урядом.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЇ.

КАРАШІ (Індія). — В місті Каупор Індійці немагомедани врядили погром Індійців магомедан. Підчас заворушень убито 50 осіб і більше як 200 поранено. Багато магомеданських домів і крамниць знищено й розграблено, багато жінок і дітей магомедан покалічено й побито. Британські війська ледви змогли привернути порядок.

Коли члени індійського конґресу приїхали до Караші і виходили з потягу, на Ґандія напав молодий Індієць. Він з чорним прапором і з палкою в руках старався вдарити по голові Ґандія, але прибічники Ґандія вратували його від напасника. Натовпи індійської молоді кричали в слід Ґандія: „Геть з Ґандієм! Ґанді вже більше нам не провідник! Ґанді зрадник!" і т. п.

ЗМОВА ПРОТИ МУСОЛІНІЯ.

РИМ (Італія). — Секретна поліція арештувала ще двох Італійців, підозріваючи їх у приналежности до ґруп анархістів, які робили приготовання, щоби убити Мусолінія. Третього лютого поліція арештувала натуралізованого американського громадянина, Італійця Широ, який признався, що він мав намір убити Мусолінія. З цією метою Широ приїхав з Ню Йорку до Італії.

При нім поліція знайшла вибухові матеріяли. Думають, що поліція тепер попала на широко розроблений плян убивства диктатора.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2 75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДВІДУЄ

Коли Теодор Рузвелт прибув як ґовернор до Порто Ріка, то його привитали, як це звичайно буває, з парадою і походом шкільних дітей, які держали в руках американські прапорці і вимахували ними. Новий ґовернор узяв усіх відразу за серце. Він сказав, що краще було би купити вимарнілим дітям дещо зїсти, ніж видавати гроші на прапорці. Подібної постави не зазнав остров за сотки літ ні від одного ґовернора. Це був перший, котрий зрозумів розпучливе положення острова.

Порто Ріко відвідав тепер президент Гувер і виголосив промову, в якій звернувся до тубильців як до американських співгорожан. Не знати, яка саме була ціль поїздки президента до Порто Ріка. Одні кажуть, що відпочинок, а другі, що інші справи. А до тих інших справ зачисляють домагання місцевого населення самоуправи і фінансової допомоги.

Президент нічого конкретного не обіцяв. Зате подано, що розслідує відносини. А розслідуючи, буде змушений, називаючи когось американським „товаришем-співгорожанином", витягати з того й дальші консеквенції. Бож годі терпіти, щоби на землі, яка зачисляється до Злучених Держав, 60% дітей у шкільнім віці не побирали ніякої науки. І годі глядіти на те, щоби смертельність з причини недоїдання з року на рік збільшалась. І важко назвати американською землею край, де заробітна денна платня хитається між 50 і 60 центами і де навіть ту мізерну платню може заробити тільки 40% робучого люду, а 60% остаються цілий рік, або більшу частину року, безробітними.

Порто Ріко перенаселене й бідне. Добра земля опинилася в руках американських цукрових компаній. Вони посідають величезні лятифундії, мимо заборони конґресу, який обмежив посідання до 500 акрів. Дрібний фармер пропав. У руках тубильців осталося тільки 15% богатств острова. Крім того американська тарифа змушує населення спроваджувати артикули зі Злучених Держав і купувати, приміром, риж у Люізіяні чи Тексасі, коли його можна би купити далеко дешевше в інших краях.

Є отже президентови над чим застановлятися, коли хоче добачити поза офіціяльними прийомами і парадами дійсне положення бідного населення Порто Ріка.

ПОЛЬСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Захопивши силою українські землі простором 140 тисяч кв. кіл. та з населенням понад 8.5 міл. душ (з того Українці складають більше 6.5 міл. населення, Жиди до 1 міл., Поляки 850 тисяч і Білорусини, Чехи та Німці понад 100 тисяч) — Польща вже протягом більше десяти років провадить цілком виразну політику безоглядної польонізації та кольонізації цих українських земель, щоб таким робом зміцнити там своє панування.

Ми вже вияснили, як польська влада знищила та нищить українське шкільництво. Нині подаємо урядові дані про кольонізацію українських земель польськими елементами, не зважаючи на те, що на цих землях панує велике аґрарне перенаселення, та що українське селянство примушене щорічно в скількости 40—45 тисяч душ кидати свою батьківщину та еміґрувати до Америки, або до інших країн.

Польська урядова статистика до питання кольонізації і парцеляції уложена в такий спосіб, що поступ кольонізації українських земель не увидатнюється безпосередньо в статистичних даних. Це явище зовсім зрозуміле, бо ціллю тої статистики є не виявити, а власне затаїти кольонізацію. Крім тої основної хиби є й друга, а саме нерівномірність даних під доглядом річевим і хронольоґічним.

Проте, бажаючи, щоби наші висліди були як найбільш стійні, будемо опиратися на тих цифрах, які подає нам урядова польська статистика, та з них добуватимемо статистичною методою ті висліди, яких прямо з урядових даних не дістаємо. При користанню з даних сухої статистики будемо узгляднювати також і ті фактичні обставини, серед яких переводилась кольонізація та парцеляція. Щойно тоді матеріял, зібраний з урядового видання, набере реальної вартости.

Ми постараємося дати відповідь на такі питання: 1) **скільки осіло на українських землях польських кольоністів;** 2) **яка є пересічна величина відданих їм господарств та скільки заняли вони землі;** 3) **в якому відношенню наділено землею український та чужий елемент при переводженню парцеляції та кольонізації;** 4) **яка була фінансова допомога кольоністам і 5) кольонізаційні пляни на будуче.**

I. Скількість кольоністів.

Парцеляція та кольонізація це дві сторінки земельної реформи, започаткованої законом з 15. VII. 1920, доповненим 17. XII. 1920. (військова кольонізація) та зміненим 28. XII. 1925. Кольонізація українських земель виступає у двох видах: 1) військового поселення і 2) цивільного поселення.

Військове поселення переводиться на основі закона з 17. XII. 1920 в прикордонній полосі при східній границі Польщі у чотирох воєвідствах. На українських землях виступає воно на Поліссю та Волині. Загалом переняла держава на ціли цієї кольонізації 259 тисяч 162 гект. землі. Дальше перебирання маєтків на цю ціль спинено законом з 24. III. 1923. р. До року 1929 осаджено на Поліссю 1,296 і на Волині 3,251, разом 4,547 родин військових поселенців або 18.188 осіб, що наплили на північно-західні українські землі з нагоди тої кольонізації.

Цивільна кольонізація переводиться при нагоді примусової парцеляції поміщицьких маєтків по думці вище згаданих законів про земельну реформу. Парцеляцію маєтків переводять або самі поміщики, або управнені до цього установи, або врешті земельні уряди (останні лише на Волині і Поліссю).

Цих цивільних польських кольоністів, після наших обчислень, осіло на Поліссю — 1,536, на Волині — 2,853, у львівськім воєвідстві — 1,830, у станиславівськім — 1,406, і в тернопільськім — 3,907 родин. Разом 10,722 родин, або 58,971 осіб. Себто **військове і цивільне поселення вже впровадило на українські землі 77,159 осіб польської народности (15,269 родин).**

II. Пересічні господарства та простір землі, відданий польським поселенцям.

На 1-го січня 1923 р. було на Поліссі 991 військових поселенців, посідаючих 22,544 гектарів землі (на одного поселенця припадало понад 22 гект. землі), а на Волині 3,104 військових поселенців, посідаючих 45,196 гект. землі (на одного поселенця припадало 14.5 гект. землі).

Від 1923. р. військове поселення дещо припинилося, головно з причини браку фондів на відшкодовання тим, яких грунта держава заняла, а яким після ухвали польської конституції і кількох вироків найвищого суду відшкодовання мусіло бути заплачене. Це очевидно припинило щедрі роздавання землі, і на рік 1929 скількість польських кольоністів зросла незначно. Так нині на Поліссю та Волині нараховується 4,547 таких польських родин, посідаючих 76,818 гектарів землі.

Дещо тяжче обчислити простір землі, занятий цивільним населенням. Пересічна величина господарства, відданого цивільному поселенню, значно менша. Проте, зважаючи на те, що спроваджені поселенці діставали значно більше землі, ніж місцеві селяне, ми на підставі наших обчислень прийшли до таких висновків: на Поліссю осіло цивільних поселенців 1,536 родин, посідаючих 20,122 гект. землі; на Волині 2,853 з простором землі у 23,594 гектарів, у воєвідстві львівському — 1,830 родин маючи 11,749 гектарів; у воєвідстві станиславівськім — 1,406 родин, з 8,154 гектарів і у воєвідстві тернопільськім — 3,907 родин маючи 17,901 гектарів землі. Разом осіло 10,722 родин, посідаючи 81,520 гектарів землі. Себто на родину припадає пересічно 8 гектарів.

Як бачимо з наших обчислень, мінімум землі, яка дісталася в руки польських поселенців військових і цивільних, виносить 158,338 гектарів або 26.4% усеї розпарцельованої на українських просторах землі (600,000 гектарів).

III. Перейдемо тепер до третого питання: **скільки загалом перейшло землі у польські та інші неукраїнські руки, а скільки дісталося українським селянам.** Треба передовсім підчеркнути, що з решти 441, 946 гектарів землі значна частина попала в руки місцевих Поляків. Щоб і під тим оглядом діставти ясний погляд, прдивімся, як представляється відношення наділених землею під оглядом віроісповідання. Так протягом 1919—29 років на Волині та Поліссі була розпарцельована земля поміж 73,401 родинами, з того рим.-кат. родини складають — 14,746; гр.-кат. та православні — 56,783 і инші 1,872 родини. У Сх. Галичині землю дістали 101,935 родин, з того 48,572 рим.-кат., 52,252 гр.-кат. і православні і 1,111 інші. Разом протягом 10 років на українських землях було наділено землею 179,883 родини (з того 4,547 військові поселенці), з яких на рим.-кат. припадає 67,865) в цьому числі 4,547 військові поселенці гр.-кат. і православних — 109,035 родин і інших 2,983 родин.

Бачимо, що із загального числа наділених землею припадає 37.7% на рим.-кат.; 60.6% на гр.-кат. і православних та 1.7% на инші конфесії. І це в той час, коли польське населення на українських землях складає не більше 10%.

Далі перейдім до обчислення простору, який припав поодиноким ґрупам. Військові та цивільні поселенці, з малими виїмками Поляки. Приділи землі для них знаємо. Приділи для поодиноких ґруп парцелянтів обчислимо після пересічі на ділі, приймаючи, що ріжниць у величині наділу не роблено. Так римо-католики у скількости 67,875 родин (з того 52,596 польських родин, які й раніше перебували на західньо-українських землях) одержали 279,931 гектарів землі, або 46.7% всеї розпарцельованої землі (з того польські кольоністи одержали 26.4%). Навпаки, 109,035 гр.-кат. та православних родин одержали лише 311,314 гектарів, або 51.8%, та родини інших конфесій у скількости 2,893 одержали 9,039 гектарів.

Бачимо, що більше як ¼ розпарцельованої досі землі на українськім терені припала польським кольоністам і майже половина перейшла в руки Поляків взагалі. Себто 67,865 польських родин вже зискало землю на українських просторах, а з того 15,269 родин були спроваджені сюди з етноґрафічних польських теренів. Найдужче поселення завважуємо на Поліссю та Волині (32.3% розпарцельованої землі), зате там відносно менше землі перейшло в руки місцевих Поляків. Це тому, що польського сільського населення на Волині та Поліссю майже нема.

Наші обчислення подають лише мінімум простору землі, що дісталася в польські руки, та мінімум скількости польських поселенців і взагалі Поляків, наділених землею. Це тому, що підставою обчислення простору, відданого місцевим Полякам, було заложення, що при наділах землі не роблено ніяких ріжниць між Поляками й Українцями. Тимчасом наділи Поляків були значно більші від охлапів, киданих українському населенню для заспокоєння. Зваживши це, можемо з певністю зазначити, що не лише простір відданий Полякам, але й скількість наділених землею Поляків, як місцевих так цивільних кольоністів, є значно вищі, як ті висліди, до яких ми дійшли.

IV. Фінансова допомога.

Військові польські поселенці одержали землю не за гроші, а за ріжні заслуги. Держава займала на цю ціль маєтки (разом 259,162 гект.) у прикордонній полосі, не думаючи спершу давати пошкодованим власникам відшкодовання. Та по ухваленню конституції виявилося, що за маєтки треба було платити, тимбільше, що покривджені вносили скарги до найвищого суду й найвищого адміністративного трибуналу, і процеси вигравали. Землі віддавати було неможливо, бо осаджено вже на них військових поселенців. Проте дальше перенимання маєтків спинено, як знаємо, законом з 24. III. 1924. р. Довг держави з приводу перенятих вже маєтків виносив 1. IV. 1928. р. понад 100 міл. злотих. Половину з тих довгів рішено покрити довжними скриптами, а другу половину облігаціями земельної реформи. Та на тому не кінець. Треба було дати ще військовим поселенцям поміч на загосподарювання відданих їм парцель. Поміч ця зі сторони держави йшла в двох напрямках: кредиту і беззворотної допомоги. Від 1924. р. до 1. І. 1930. р. уділено цим поселенцям кредиту 26 міліонів зол. і допомоги 5,878 тисяч зол. Себто разом на військове поселення витрачено більш як 132 міл. зол.

Повищі суми відносяться до поселення в цілости. З того на українські терени припадає 48,664 тисячі зол. З цеї суми 33,126 тисяч дісталося військовим поселенцям даремно, а 15,005,000 у формі кредиту. На одного поселенця припадає 10,700 зол., з чого 7,286 зол. в землі та допомозі, а 3,417 зол. в кредиті.

Цивільне поселення одержало на терені цілої Польщі ріжних кредитів та допомоги в розмірі 292 міл. золотих. З цеї суми 204 міл. зол. припадає на задовження супроти державного скарбу наділених державною землею, а решта це позички державного рільничого банку та ріжні инші допомоги з державних фондів. Досить значна частина тої суми пішла на поміч польським кольоністам на українських землях, бо ця поміч 10,722 родинам цивільних польських поселенців не була меншою, як поміч 4,547 родинам військових поселенців. Навпаки, українське населення, одержуючи невеликі розміром парцелі, з тої допомоги майже не користало.

V. Та питання кольонізації на ствердженню фактичного стану не вичерпується. Остається побіч акції, переведеної в минулому, друга її сторінка, а саме **пляни на будуче.** Годі їх поминути, бо хоч це пісня будуччини, та вже підготовляється і грозить нам втратою величезного простору українських земель. Є це ґрандіозний плян осушення Полісся в ціли поселення там 200 тисяч польських родин на 2,250 тисяч гект. осушеної та змеліорованої землі. Тимчасом лише 750 тисяч гектарів призначається на парцеляцію поміж місцевим населенням. Цей плян захоплює отже разом 3 міліони гектарів, з яких усього 25% малиб дістатися в руки українських селян. Перші проби вже робляться: є вже зразкова фарма, переводиться роботи на 6.5 тисяч гектарах, є вже навіть зголошення охочих польських кольоністів.

Як бачимо, польська влада усякою ціною намагається кольонізувати польськими елементами також саме ті українські простори (Полісся та Волинь), де польське населення нині не виносить навіть 8% усього населення.

Взагалі Польща запровадила на окупованих нею українських землях такий режім та провадить таку кольоніяльну політику супроти українського населення, разом з тим зовсім не дбаючи про господарський розвиток Західньої України, що там за сучасних обставин ніколи не буде спокою. Мало того, нинішний жахливий режім може причинитися навіть до ріжних нових несподіванок.

Михайло Зощенко.

ҐРИМАСА НЕПУ

На свята я, звичайно, в Луґу їжджу. Там, кажуть, повітря дуже ґарне — сосновий та смерековий ліс. Проти бронхіту добре помагає. Лікарі також кажуть. Я не знаю. Не гадаю.

Головне, що в Луґу їхати — справжня кара. Народу сила силенна. Тиснуться. На коліна сідають без дозволу. Не лише бронхіт — красуху (шкарлятину) можна дістати. Останній раз, по дорозі з Луґи на якійсь стації, не зважаючи на формальне переповнення, у ваґон хтось влазить. Доволі хвинтикувато зодягнений. В російських чоботах. І з ним — бабуся. Така звичайна бабуся з двома скриньками та кошиком.

Саме зпочатку ця бабуся у ваґон влізла зі своїм вантажем. А за нею вже той тип із своїми вусиками.

Себто бабуся попереду йде, протискається поміж публику, а він за нею поволеньки собі й усе командує їй:

— Неси, — кричить — рівніше кошик. Ще що повисипуєш у ньому... Теперечки став його під лавку! Засувай, кажу, його під лавку! Ах, чортова голова! Таж клунка не клади горожанам на коліна. Клади на хвилиночку на голови... Підіжди, я зраз підійму його на горішню полицю. Тьфу, кажуж, чорт якийсь!

Бачать пасажирі — поведінка горожанина невідповідна, справжнє нарушення Кодексу Праці. Словом, пасажирі бачать: нарушена норма у відношенні до старої служачої людини.

Декотрі стали на голос висловлювати своє невдоволення, мовляв, чи пораб прочухана дати, коли він забувся тай кричить і командує одною служницею. Деж це можливо одній бабусі клунки на голову класти? Цеж формальна ґримаса Непу (нової економічної політики).

Біля вікна просто шум серед публики счинився.

— Це, — повідають — експльоатація старих людей! — Годіж так кричати й командувати на очах публики. — Це понижує її старече достоїнство.

Нараз один, найбільш із усіх нервовий горожанин підходить до того, що з вусиками тай бере його просто за груди.

— Це, — каже — не вільно допускати до таких подій. Це глум над несвобідною особою. Це формальна ґримаса Непу.

Колиж того нового взяли за груди, він поблід і шарпнувся. І щойно потім став говорити.

— Позвольте, — каже — може бути, ніякої ґримаси нема? Може бути, це я з моєю ненькою в місто Ленінград їду? Доволі — повідає — обидливо слухати такі слова про нарушення Кодексу.

Тут серед публики деяке збентеження вчинилося. Якось ніяково: — мовляв, вмішалися не в свою справу. Просто глупо. Виявляється, це всього-на-всього ненечка.

Той найбільше нервовий чоловік заразже, самособою, піддався.

— А собака — повідає — втропає її! На ній афішу не приліпили — ненечка або батечко. Тоді сповіщати треба при вході.

Та потім сів біля свого вікна тай каже:

— Перепрашаю, всетаки. Ми не знали, що це ваша поважана мамуся. Ми думали, саме, знаєте, щось іншого. Мовляв, це, подумали, домашня наймичка. Тому просимо вибачення.

До самого Ленінграду той з вусиками почувався страшно ображений за вчинену йому обиду.

— Це — каже переїхатися не дадуть — зараз хапають за груди. Чіпають тих, які, може бути, мають навіть білети (тікети)... Поставте, мамусю ногу на клунок — а то забрати можуть... Які це найшлися особливі... А, може бути, я сам від 17-го року живу в Ленінграді.

Інші подорожні сиділи мовчки та втікали перед очима того обидженого чоловіка.

(З російського переклав М. Н.)

Макс Гаек.

КАЗКА ПРО СІРНИК.

Сірник жалівся: „Ах, життя мого полумя коротке, моє світло слабе! Я спалахну і гасну! Колиб я був свічкою, тоді спокійненько горів би та давав би людям світло!".

І сірник став свічкою. Свічка стояла на столі вбогого студента й світила. Давала нуждение світло, що туй-туй мало погаснути. Як спалахнула — а палахкотіла раз-у-раз — то бідний студент кляв. Бо йому мигали букви перед очима, його боліла голова, він не міг учитися.

Тоді свічка жалілася:

— Ах, коби я була лямпочкою — тоді я могла би давати людям багато більше й ліпше світло!

І свічка перемінилася в лямпу. Висіла посеред кімнати понад столом. Довкола сиділа ціла родина. Добряча лямпа світила спокійним, однаковим світлом. Одначе світила лише одній родині. А є чимало людей, що не мають ні родини ні лямпи. Тому подумала собі наша лямпа:

— Ах, коби то я була ліхтарнею на вулиці, тоді я світила би всім людям, що нічю йдуть улицями! Багато, багато людей дістало би тоді світло від мене, а також і ті люди, які не мають родини. Ах, коби то я була ліхтарнею на вулиці!

І лямпа стала ліхтарнею на вулиці. Стояла на вулиці та вказувала дорогу всім людям, які нічю переходили попри неї. Бо вона бажала того: людям показувати дорогу, давати їм світло на дорозі. Та незабаром пізнала наша безпомічна ліхтарня, що її світло сягало всього лише на кілька метрів і що потім люди й далі ступали в темряві. Тому ліхтарня жалілася:

— Коби то я могла людям давати ще більше світла, коби я була морською ліхтарнею, якої світло заливає всю землю і все море — так, тоді я була би зовсім щаслива.

І вкінці вулична ліхтарня стала морською ліхтарнею. Стояла при березі, високо побудована та кидала ясне світло далеко-далеко на море морякам як дороговказ і далеко далеко в глибину краю, людям на пересторогу. Та було досить кораблів на морі, що не могли бачити її світла, а на суші було чимало людей, які зовсім не бачили її. А якийсь прохожий хотів закурити собі папіроску, а не мав при собі сірника, сказав без найменшого страху про морську ліхтарню:

— Я хотів би, щоби ти була сірником, то бодай придалася би ти на щось для мене!

Морська ліхтарня в своїй тузі хотіла ще бути зіркою а вкінці навіть сонцем. Та цього вже не пережила наша морська ліхтарня. А коли подумати, що вона зачала каріеру як сірник, то мусимо подумати:

— Той сірник осягнув багато. Міг спокійно вмерти.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

Всім, що переслали пожертви через Обєднання. В редакції „Свободи" ще чекає своєї черги на оголошення принаймні 30 списів жертводавців коляди. Не можна ґазети обтяжати виказами пожертв, а доводиться до кождого числа давати певну, обмежену скількість цих виказів. Тому редакція просить усіх жертводавців терпеливо чекати на оголошення й не турбуватися запитаннями, що сталося з дописом і т. п.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СКРЕНТОН, ПА.

Мистецька школа вишивання.

Від якогось часу придумує наша свідоме жіноцтво, якою-би працею жінка в Америці помогла нашому народові у його визвольній боротьбі. На цю тему появилась дня 14-го березня с. р. в Свободі дуже річева стаття п. О. Ярової п. з. **„Праця українських жінок на чужині"**, в якій між іншим шановна дописувателька говорить навіть про **„політичні сальони. чаї й товариські приняття"**. Це дійсно смілива думка, однак мабуть не до зреалізування серед народа, котрий не має своєї багатої кляси. Зате треба пробувати дістатися до чужих сальонів. А це можливе, коли матимемо власних літератів, артистів, співаків і т. п.

Я не маю на думці критикувати статті п. О. Ярової, однак хочу підкреслити ще одну важну дїлянку, на якій наша свідома громадянка може богато зробити, себто може поширити пізнання нашої культури-естетики, якою переповнена душа загалу нашого жіноцтва. Маю на думці **мистецькі школи вишивання.**

Мабуть зайвим є повторяти, що наші вишивки імпонують світові і тому в кожній більшій українській кольонії треба цей рід нашого мистецтва поширити.

Про це говорю на основі осьтакій: В м. Скрентоні при українській церкві св. Михаїла, за ініціятивою о. д-ра В. Клодницького, відкрито перед двома місяцями школу вишивання, яку провадить п. К. Клодницька. До співпраці заангажовано громадянки: п. Козій, п. Нетягу, п. Байду і п. Дубій. До школи набрано дівчат від 12-го року. — головно дівчат з „Рідної Школи" і Церковного Хору. Успіх мистецької школи великий. Незабаром буде викінчених около 40 українських сорочок, фартушків і т. п.

Про українську мистецьку школу вишивок заговорила американська преса. Нею інтересуються дуже жінки-Американки із вищих кругів. Одно едукаційне американське заведення вписало на днях до української школи 5 американських дівчат. В осени, як зачувати, **„Мистецька школа вишивання"** зробить виставу і тим робом пошириться пропаганду про культурні здібности нашого народу. На закінчення наведу один з численних голосів місцевої американської преси, а то з "The Scrantonian," March 15, 1931:

ART EMBROIDERY SCHOOL AT ST. MICHAEL'S.

All people have one special talent. The American, throghout his history is a born business man; the German a born soldier; the Italian is noted for his musical talent, and the Ukrainian is prominent for his home arts. People visiting a Ukrainian village in Europe must have been astonished by beautiful art embroidery. Every piece of peasant clothing is embroidered with beautiful designs.

The embroidered work the Ukrainian people are famous for is as follows: Embroidered blouses, shirts, pillow cases, aprons, etc. Ukrainian people embroider the above mentioned on home-spun linen and hemp goods, which is produced by hand labor in their own homes.

The process of embroidery is very simple, that every maiden is able to fulfill the designs in cross-stitching and in all colors.

The art embroidery work is part of the education of the Ukrainian girl.

Art embroidery is very old. The Etnographers proved that this kind of art in Ukrainia was developed in the eighth century.

Two months ago the Rev. Klodnycky discussed the matter of art embroidery with the church committeemen, and the committee agreed to establish an art embroidery school, and the school has been opened for six weeks. The school is headed by Mrs. Vladimir Klodnycky, Mrs. Kozy, Mrs. Netaha, Mrs. Bayda and Mrs. Duby. The class numbers to approximately 40 members. The children embroider blouses and shirts, aprons, towels, napkins, etc.

For six weeks a number of children acquired quite a bit of success. For example, the following girls have completed their beautiful native costumes: Catherine Butchko, Mary Kozy, Mary Pysar, Anna Kuratnick, Fary Ponkevitch, Nancy Visnofsky, Evalyn Visnofsky, Helen Cizike, Anna Voloschak, Helen and Mary Yaworsky, K. Potochnick, Anna Begay, Mary Duda, Anna Plishka, Anna Nasinyk, Catherine Mokis and Julia Potochnick.

The art embroidery class is opened in the church auditorium, 540 North Main avenue, every Saturday from 4 to 6 o'clock, and during this time many visitors come to see the embroidery and how it is done.

Володимир Хотимирський.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ.

Годиться виступати даремно на українських концертах.

Наш молодий скрипак, п. Василь Чосник, відомий зі своїх виступів на українських концертах і святах в Ню Йорку й околиці, обіздить більші міста Америки, де він виступає в штуці „Ґрін Ґров де Лайлак". Пан Чосник заявив, що він дуже радо і безінтересовно виступить в нижче наведених місцевостях на українських концертах в честь Тараса Шевченка чи інших. Інтересовані хай оставлять письмо "at the stage door" в цих театрах, день перед його виступом:

March 29th—Nixon Theatre, Pittsburgh, Pa.

April 6th—American Theatre, St. Lois, Mo.

April 13th—Pabst Theatre, Milwuakee, Wis.

April 20th—Lyceum Theatre, Minneapolis, Minn.

April 27th—Illinois Theatre, Chicago, Ill. (в Шикаґо три тижні).

May 18th—Wilson Theatre, Detroit, Mich.

May 25th—Erlager Grand Opera House, Cincinnati, Ohio.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Листи з краю, які відносяться до пацифікації, якщо надаються до використання, будуть усі поміщені. Але це забирає часу, тому треба ждати терпеливо на чергу.

Годі відповідати і пояснити, чому відкинено дописи кождому і в кождім випадку, бо тоді треба би держати осібну людину для того роду відповідей. Дотого таке ніде не практикується.

Проголошення списів жертводавців проволікається і тягнеться місяцями. Нічого в тім дивного. За три місяці зложила наша іміґрація через Обєднання коло $25,000. Щоби проголосити жертводавців, які зложили таку суму, треба дуже богато місця і довгого часу.

Коли надіслане до часопису не було поміщене, то була на це причина. Якщо ту причину можна усунути, тоді ми самі звертаємося до дописувача, або відповідаємо в редакційній переписці. А коли ні, то шкода нас про це питати.

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ЕЛІЗАБЕТСЬКОЇ ГРОМАДИ, ПРИ СПІВУЧАСТИ СПІВАЦЬКОГО ТОВАРИСТВА БОЯН ЯК І РІДНОЇ ШКОЛИ ПРИ УКР. НАР. ДОМІ

спомянеться безсмертнього Кобзаря ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в 70-ті роковини Його смерти

ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ

НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1931 РОКУ

в годині 7-мій ввечір

В ГАЛИ УКР. НАР. ДОМУ, 214-216 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.

Вступ для старших 50 центів.; для дітей 15 центів.

Програму свята виконають Український Хор „Боян" під управою п. А. Лаврівa, як рівнож Дівочий Хор Рідної Школи під проводом уч. п. О. Стеткевича.

На сей величавий Концерт запрошується всіх, як своїх, так і з околиці. Приходіть і других ще запросіть, щоби своєю присутністю причинитись звеличити велике свято, а дух незабутнього Кобзаря і Генія най жие між нами з рода в род. — Комітет. 70-1

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ЦЕРКОВНОГО ХОРУ „БОЯНА"

:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В СУБОТУ, ДНЯ 28-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1931 РОКУ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,

303 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y.

Початок в годині 7.30 ввечір.

Програма ріжнородна і багата, в якій виступить: Хор „Боян", Молодечий Хор, панни Марія і Стела Климців зі солями, пани Ів. Клодзінський і Яцула, пані К. Гнатків, Ів. Пухир сольо скрипкове, М. Юрків сольо клярнетове і дует Пухир-Юрків. С. Климців при пяні. Діріґент хорів Р. Дмитрів.

Просимо всіх громадян о чиленну участь, а не пожалієте.

ПОЗІР! ПАСЕЙК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ЗОРГАНІЗОВАНА МОЛОДІЖ В ПАСЕЙКУ

——— улаштовує ———

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В СУБОТУ ВВЕЧІР, ДНЯ 28. БЕРЕЗНЯ 1931 Р.

в салі Вудров Вилсон, Школі ч. 12, в Пасейк, Н. Дж.

Святочну промову виголосить гром. В. КЕДРОВСЬКИЙ. Діріґент хору о. БОДНАР. В концерті беруть участь добре знані молоді артисти, як: ЙОСИФ ДМУХОВСЬКИЙ і панна ХОМАКІВНА з дібраним хором зорганізованої американської молодіжи. 69,71

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАРАФІЯН ЦЕРКВИ СВ. ЮРА В НЮ ЙОРКУ!

ЗАВЧАСУ И ЗАЗДАЛЕГІДЬ, ЗАКИ ПРИЙДЕ ДО НОВИХ ВИБОРІВ, ЗІЙДІМСЯ ЗНОВУ НА НАШУ

ВЕЛИКУ ПАРАФІЯЛЬНУ НАРАДУ

НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1931 РОКУ

в годині 2-гій пополудни

ДО STUYVESANT CASINO,

140 Second Avenue, New York, N. Y.

Цілею: проголошенне і поясненне послідного вироку суду, яким зістали уневажнені вибори тростісів з 25-го мая 1930 року і приготованнє до нових виборів. 71-2

ЗА КОМІТЕТ:

Ів. Салагуб, Дмитро Салагуб, Дмитро Перепилюк, Ів. Солтис, Ст. Шевців, Григ. Качановський, Василь Тинецький.

„КОВИЛЬНИЯ ВОЛНИ".

(Літературно-політичний журнал Калмиків-самостійників).

Певно не всім Українцям відомо, що до Донського козацтва входили і Калмики, котрих вважали таксамо козаками. Мешкають вони на схід і південний схід від Донщини, заселюючи найбільш компактною масою Сальську округу.

Не всім таксамо відомо, що у Калмиків не було большевиків, як нема їх певно і досі. Це треба пояснити тим, що Калмики є великими націоналістами і тільки брак вистарчаючого числа інтелігентних сил нам не дозволив про них більше чути.

Москалі дивляться, а ще більше дивилися на них, як на Азіятів, як на нижчу від себе расу, недостойну сидіти за одним столом з „богоносцями". Натомісць Калмики були завше вірними слугами царату і певно ними лишилисяб, коли би не знайшлись серед них інтелектуальні сили, які поставили собі метою визволення рідного народу зпід московського ярма.

Виявом цих самостійницьких тенденцій Калмиків є два числа журналу, де обговорюється пекучі національні справи. Як і треба було надіятися, висловлене бажання до самостійности викликало цілу бурю між Москалями, і певна річ, багато ще прийдеться провідникам калмицького руху почути і лайки і брехні від тих, які вважають себе „культуртреґерами" не тільки Калмиків.

Журнал „Ковильния Волни" справляє приємне враження (хоч і друкується на гектоґрафі), ціль точно окреслена: стремління до самостійности v співпраці з Козаками, народами Кавказу й Україною. Треба повитати наших нових союзників і на основі досвіду власної визвольної боротьби їм ствердити, що тільки самостійність дасть можність Калмикам піднести культурно й економічно свою країну до рівня цивілізованих народів світу.

Помагай їм, Боже!

(„Незалежність").

ПОЗІР! — WILKES BARRE, PA.! І ОКОЛИЦІ!

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляється всіх Українці з Вилкс Бері й околиці, щоби прибути на

ЗБОРИ

котрі відбудуться

В НЕДІЛЮ, 29. БЕРЕЗНЯ 1931

(SUNDAY, MARCH 29, 1931)

в годині 5-тій пополудни

НА ГАЛИ ГР. РУСИНКА,

805 N. PENNA AVENUE.

Отже проситься всіх Українців прибути на сі збори без ріжниці, якого хто переконання. 71

Комітет.

Жидівська загадка.

— Вгадай, Моріц, що воно таке: перше ходить, друге ходить, трете ходить, а четверте не ходить.

— Не вгадаю.

— Ну, та цеж преціньь моїх четверо дітей!...

——o——

У фотоґрафа.

— Пікчер вийде ще природніше, коли ваш син покладе руку вам на плече.

— Гадаю, що було би ще більше природне, колиб вложив руку мені в кишеню.

——o——

Малий тато.

Малий Івась вбрався перший раз в штани—урадований, погладив себе по животі і каже:

— Ну, і я вже зачинаю татом бути.

——o——

— Ой, кумо! Я не така, щоби за дурницю божитися!

— Забудетеся тай забожитеся.

— О, бігме, що ні! Я себе добре знаю.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Коляда на Рідний Край.

Спис жертводавців Різдвяної Коляди на Рідний Край, яку переслано до краю через Обєднання:

І. Євусяк, М. Жидавник і М. Демчук по 5 дол.; В. Гапанович, П. Гарасимчик, Й. Галко, І. Джілінський, Дідолівський, І. Дзюбановський, І. Лисак, Можисько, С. Рудий і о. Й. Чаплинський по 2 дол.; п. Ґураль 1 д. 50 ц.; Іг. Манківський, М. Козакевич, Дм. Хрущ, М. Дзендзель, І. Федун, І. Коляска, Д. Теребух, Т. Оранчак, Т. Гладкий, А. Кравець, Д. Бабяк, В. Савчук, М. Запоточний, І. Височанський, Сурович, Кобрин, Коритко, Ландяк, М. Клема (на Народ. Дім), Чорномаз, Ґолембйовський, А. Іванський, Тимчишин, С. Жидовський, Д. Жидовський, І Петриґач, М. Кохман, Прихода, Присташ, Хрищевський, Мотуз, Присяжний, Мисик, Кіселик, Багній, Сурма, Каритник, Попаца, В. Панас, Т. Каськів, Козак, Л. Муляр, Д. Карач, І. Слобідський, М. Килочок, І. Руговський, І. Стонімеж, Сапун, Н. Н., В. Кіт, З. Литовинський, Пришляк, С. Боля, Сокала, І. Бурбела, В. Дубаш, Р. Кітько, Н. Яцентий, І. Гриник, Головчак, А. Зилінський, А. Гурик, М. Мохналь, І. Мохналь, Т. Голонець, Палечка, Т. Слободюк, М. Климців, С. Грищ, Дячун, С. Славик, С. Славик, Микуч, Сабутський, Корда, Петровський, Андрошко, Еликс, П. Лобур, Ф. Малецький, Пазюк і Скрипець по 1 д.; Кевиз 75 ц.; Бучак, Мачалаба, Проколів, Сінґалевич, Ракевич, Н. Н., Шкір, Дольнік, Сторожук, о. Лев Кушнір, А. Фещук, І. Кісілюк, М. Петрашак, П. Ґема, Н. Н., С. Галко, Доркова, Калущка, Дибайло, Процьків і Дробіщак по 50 цнт.; Н. Н., Н. Н., і Подоляк по 25 цнт.

Разом заколядовано 128 дол. 50 центів.

Це коляда Січи ім. Дмитра Вітовського. Заколядовані гроші поділено на 5 рівних частей: Визвольна боротьба, Рідна Школа, Інваліди, Політичні вязні і Потерпівші від ляцьких погромів.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Жертва на Рідний Край.

Товариство св. Петра й Павла, від. 27. У. Н. Союза, пожертвувало з каси $10 на боевий фонд. Крім того Г. Небесний дав $2: з того $1 на боевий фонд, а $1 на дім інвалідів у Львові.

Разом $12 вислано до краю через Обєднання.

Я. Ґуресь.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На „Народний Дім" в Підкамени, пов. Броди.

Зі звіту з діяльности Комітету Будови „Народного Дому" в Підкамени, пов. Броди, оголошеного в „Свободі" дня 3. травня 1929 року, зісталося 76 ц. Баль, улаштований в Ню Йорку, 27. жовтня, приніс $33.36. Баль, улаштований в Ню Йорку 26. січня 1930 р., $82. Третий баль, улаштований в Йонкерс 9. лютого 1930 р., $100. Разом зібрано $216.12. З тої суми вислано на будову $160. Пересилка і розходи, получені з улаштованням балів $35.50. Позістало $20.62. Голова Комітету Будови „Народного Дому" в Підкамени, П. Пасічник, будучи в 1929 р. в Галичині, жертвував $72. На лісту в січни 1931 р. жертвували слідуючі особи: Ів. Римець з Йонкерс $5; по $3: Ів. Саластин і А. Барщевський.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(38)

Божевільний великан спинив свій зір на жрекині. Вмить вибухнув новим приступом божевільства й з розпростертими руками кинувся до неї. Тарзан напружував усі сили, щоб розірвати шнури, якими були звязані його руки за спиною. Божевільний вже пробіг мимо Тарзана, щоб схопити жрекиню, як Тарзан нарешті надлюськими зусиллями розірвав шнури.

—o—

Зробив це він з такою силою, що стратив рівновагу й скотився вниз зі стола. Схопився скоро на ноги з уже вільними руками. Тут він побачив, що жрекиня Ла й божевільний десь зникли. Та з напівтемної кімнати сусідньої чути було здушені викрики жінки. Не думаючи нічого про себе, Тарзан полетів вниз по сходах, звідки доходили крики.

—o—

Тут він побачив, як божевільний горильо - подібний чоловік стискав за горло страшними своїми пальцями нещасливу жрекиню. Побачивши Тарзана, він кинув свою жертву й у божевільній злобі кинувся на Тарзана. Жрекиня впала непритомна на підлогу. З запіненими устами божевільний маняк кинувся в бійку.

—o—

Прийшовши до свідомости, жрекиня побачила, як Тарзан і його противник завзято змагалися, стараючися перемогти один другого. Горильоподібний дикун зі страшною силою боровся проти Тарзана. Він кричав так, що здавалося, якісь величезні звірі ревіли в кімнаті. Нарешті Ла побачила, як її спаситель Тарзан схопив за горло свого противника. Обидва повалилися на підлогу.

—o—